

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

3AM391 Regionální ekonomika v kultuře

Ing. Michal Straka

Katedra arts managementu, FPH VŠE v Praze

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- kultura v regionálním / subregionálním rozvoji

- hmotná

- přírodní památky
 - rezervace / území / etc.
- nemovitě / movité památky
 - industriální dědictví
 - hrady / zámky / etc.
 - muzea / expozice

- nehmotná

- zvyky / řemesla / slavnosti
 - lokálně vázané

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- implikace rozvoje

- využívání hmotného dědictví
 - archivy / muzea / etc.
 - pro instituce / soukromé / lokální účely
- využívání nehmotného dědictví
 - lokální zvyky / tradice / slavnosti
 - přejímání kultury
- využití pro cestovní ruch
 - všechna aplikace kultury zahrnující nerezidenty

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- cestovní ruch v regionech
 - stimuluje rozvoj souvisejících oborů / činností
 - dopravní infrastruktura / služby / kulturní / sportovní infrastruktura
 - propagace
 - drobné podnikání
 - vytváří pracovní příležitosti
 - zlepšuje ekonomickou situaci
 - zvyšuje životní úroveň
 - podporuje péči o životní prostředí
 - ochrana přírodních / kulturních památek
 - opravy
 - revitalizace
 - oživuje lokální kulturu

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- negativní dopady cestovního ruchu
 - vysoká koncentrace lidí v dané lokalitě
 - sociální dopady
 - poškozování životního prostředí
 - změny v ekonomické struktuře oblasti
 - vytěsňování klasických ekonomických aktivit
 - dopady na morálku obyvatelstva
 - růst kriminality / prostituce / hazardu

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- vlivy cestovního ruchu
 - využití přírodních podmínek
 - pracovní příležitosti
 - zvýšení životní úrovně obyvatel
- ekonomický vliv
 - funkce platební bilance
 - vyrovnávací funkce
 - funkce zaměstnanosti
 - příjmové funkce
 - výrobní funkce

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- funkce platební bilance

- národní úroveň

- úhrn ceny zboží prodaného cizincům a ceny zboží, které domácí obyvatelstvo nakoupilo v zahraničí

 - s výjimkou kapitálu

- determinována

 - přijímání návštěvníků cestovního ruchu

 - převaha _ Rakousko / Itálie / ČR

 - vysílání účastníků cestovního ruchu

 - USA / Japonsko / etc.

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- aktivní strana

- příjmy dopravních podniků
- příjmy z nákupů
- příjmy ze služeb
- příjmy za ubytování / stravování

- pasivní strana

- výdaje za mezinárodní dopravu
- výdaje domácích obyvatel za služby

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- vyrovnávací funkce
 - pozitivní ovlivňování zaostávajících území
 - impuls oživení regionu
 - vnitroregionální vztahy
 - primární / sekundární nabídka
 - vnější vztahy
 - odbytové vztahy
- míra ovlivňování je determinována nezávislostí na mimoregionálních trzích
 - finance / zboží / práce
- ~75% HDP
 - přímo / nepřímo

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- funkce zaměstnanosti
 - obtížně kvantifikovatelná
 - širší kontext pracovních míst
 - využití výstupů lokálním obyvatelstvem
 - pohostinství
 - externality
 - sezónní zaměstnanost
 - přímá zaměstnanost
 - nepřímé důsledky
 - částečné úvazky / vedlejší příjem / etc.

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- příjmová funkce
 - efekt primárních výdajů _ multiplikační teorie
- multiplikátor cestovního ruchu
 - o kolik převyšují příjmy z cestovního ruchu investice do něj
 - závisí
 - hospodářské soběstačnosti
 - struktury národního hospodářství
 - objem dovozu
 - přímé dopady
 - objem peněz vydaných turisty
 - nepřímé dopady
 - rozvoj regionu v důsledku investic
- multiplikátor cestovního ruchu
 - rostoucí spotřeba v důsledku cestovního ruchu
 - umožňuje nová pracovní místa
- mzdový multiplikátor
 - mzdy / platy nových pracovních míst

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- výrobní funkce

- hodnota vzniklá výrobní činností

- cestovní ruch

- zaměstnavatel
- tvorba pracovních míst
- kapitálový příjem
- pozemková renta

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- vliv cestovního ruchu na životní prostředí
 - pozitivní faktory
 - rostou požadavky turistů na přírodní / čistou oblasti
 - prohloubení vztahu k přírodě / kultuře
 - individuální trávení volného času
 - zachování / renovace / rekonstrukce nemovitých památek
 - zvýšený tok financí
 - více prostředků na životní prostředí
 - rozvoj místního kulturního života
 - nové příležitosti
 - zlepšená sociální stabilita
 - vyšší životní úroveň
 - možnost věnovat se životnímu prostředí

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- negativní faktory

- zvýšení poptávky po trávení času v přírodě
 - turistické znečištění
 - poškozování rovnováhy ekosystémů
 - transformace hospodářské činnosti na turistickou
 - změna charakteru
 - zábor lesní / zemědělské půdy
 - poškozování dlouhodobými pobyty
 - přítomnost vozidel
 - poškozování prostředí vzhledem k budování nevhodné infrastruktury
 - zejména dopravní

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- územní plánování
 - důležitý činitel v destinaci
 - mělo by vytvářet rovnováhu mezi krajinou / tvorbou ekonomických hodnot
 - řeší
 - obecné územní plánování
 - funkci využití území
 - stanovuje organizaci území
 - koordinuje výstavbu a jiné činnosti
 - vč. cestovního ruchu
 - předpoklad
 - symbióza přírodních / civilizačních / kulturních hodnot
 - s ohledem na péči o životní prostředí
 - půda / voda / ovzduší

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí ve znění zákona č. 123/1998 Sb. a 100/2001 Sb.
 - nejvýznamnější právní norma ČR v oblasti životního prostředí
 - stanovuje zásady ochrany životního prostředí
 - povinnosti právnických / fyzických osob
 - princip trvale udržitelného rozvoje
- zásady
 - zákaz přetěžování území
 - stanovení mezních hodnot znečišťování
 - v cestovním ruchu návštěvní limity
 - zásada předběžné opatrnosti
 - právo na informace o životním prostředí
 - možnost domáhat se práv plynoucích z norem ochrany životního prostředí

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny
 - udržení a obnova přírodní rovnováhy v krajině
 - ochrana rozmanitosti forem života
 - šetrné hospodaření s přírodními zdroji
 - tvorba Natura 2000
- zákon č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí
 - upravuje posuzování vlivů na životní prostředí a jejich posuzování
- zákon č. 388/1991 Sb. o Státním fondu životního prostředí ČR
 - Státní fond životního prostředí včetně jeho orgánů
 - definuje použití prostředků / podmínky pro žadatele prostředků

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu
 - limit přírodních zdrojů
 - nadužívání přírody
 - priority
 - paralelně splňuje požadavky návštěvníku / regionů / ochrany / dlouhodobé udržitelnost
- kontrola ochrany přírodních celků
 - poškození může snížit zájem návštěvníků
 - omezuje návštěvníky
 - včetně přístupnosti
- ekonomický růst vs. životní prostředí
- agroturistika / zážitková turistika / ekoturistika / etc.

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- kulturní turistika

- cestování za kulturou

- oblíbenost roste

 - původně záležitostí vyšších sociálních tříd

 - požadavek na nadstavbu proti klasickým dovoleným

 - 30_70% turistů se považuje za kulturní

- návštěvy muzeí / historických památek / přírody / koncerty / festivaly / divadlo / tanec / etc.

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- golfová turistika

- selektivní fenomén

- v ČR přítomna _ rozvoj

- výstavba golfových hřišť

- spojené s kulturními památkami

- Karlštejn / Konopiště / Hluboká / etc.

- relativně unikátní expresivní propojenost s kulturou

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- agroturistika
 - venkovská turistika
 - provozovaná farmáři
 - vedlejší zdroj příjmu
 - host má možnost pohybovat se po hospodářství / pracovat / získávat zkušenosti
 - může se podílet na výrobě / zakoupit produkty
 - potenciální stabilizace venkova
 - v ČR problém následkem kolektivizace

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- zážitková turistika

- turistika s „nadstavbou“

- zákazníci požadují víc než standard

- může sloužit k práci s / propagaci kulturního dědictví

- v ČR převážně omezena na celosvětové formy

- agro / sport / adrenalin

- tankodromy / skoky / industriální areály

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- ekoturistika
 - vyhraněnější udržitelné turistiky
 - atraktivní na západě
 - cestování v souladu s přírodou
 - šetrný k přírodě / kultuře
- pravidla
 - odnášet pouze fotografie / vzpomínky
 - zanechávat pouze stopy
 - přírodní památky mohou být suvenýry
 - utrácení peněz v lokálních komunitách
 - chůze

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- cykloturistika

- individuální / skupinová / rodinná
- v ČR enormní rozvoj
 - růst počtu cyklistů
 - hustá / rostoucí síť cyklostezek

- nedostatky ČR

- nedostatečná infrastruktura cestovního ruchu
- absence doplňkových služeb
- nekvalitní informační systém
- stezky mají neregulovaný charakter

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- wellness

- relaxace / péče o tělo / mysl

- v ČR rozvoj

- především v blízkosti hranic / páteřních komunikací

- návaznost na tradici lázeňství

- nevyužitý potenciál

- zkracování tradičních lázeňských pobytů

- komplexní péče

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- pivní turistika
 - tradice pivovarnictví
 - 1991 _ projekt Pivních cest
 - rozvoj nových / malých pivovarů
 - renomé má šanci přilákat zahraniční klientelu
 - historie / nabídka / kvalita
 - tradice ve způsobu vaření
 - návštěva pivovaru
 - prohlídka
 - ochutnávka
 - kulturní program
 - propojení se sportem / památkami
 - odlehlé oblasti
- Analogicky turistika regiony vína

Úloha kultury v regionálním a subregionálním rozvoji

- literatura / zdroje

VITURKA, M.: Environmentální ekonomie. 1. vydání: Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy Univerzity, Brno, 2005, 116 stran, ISBN 80-210-3654-0.

PÁSKOVÁ, M. (2014). Udržitelnost cestovního ruchu. Gaudeamus.

KIRÁLOVÁ, M. Marketing regionálního cestovního ruchu. Praha: Ekopress, 2003. ISBN 80-86119-54-4.

NETKOVÁ, J.: Památkový fond a jeho využití v evropském cestovním ruchu. In Cestovní ruch a Evropská unie: vybrané kapitoly: sborník prací. 1. Vysoká škola ekonomická, Praha, 2000.

OSTROŽNÁ, J.: Využití marketingových nástrojů pro rozvoj aktivního cestovního ruchu. In Aktivní cestovní ruch: strategický faktor rozvoje regionů, 1999

Strategie regionálního rozvoje 2007 – 2013

Strategie regionálního rozvoje 2014 – 2020

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

